



BRUSSELSE RAAD VOOR GELIJKHEID
TUSSEN VROUWEN EN MANNEN
BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

ADVIES 4 | Aanbevelingen bij de Oriëntatienota's van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering 2014-2019

15 juni 2015

Behandeld op

26 mei en 9 juni 2015

Initiatiefadvies uitgebracht op

15 juni 2015

Vooraf

Initiatiefadvies

Algemene beschouwingen

De Raad voor Gelijkheid tussen Vrouwen en Mannen is van mening dat de integratie van de genderdimensie in het politiek beleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op transversale wijze moet gebeuren en heeft werkgroepen opgericht om de oriëntatienota's 2014-2019 van de bevoegdheden Gelijke Kansen, Tewerkstelling en Mobiliteit te analyseren met een genderbril.

Vertrekkend vanuit zijn mission statement, dat de aandachtspunten voor de lopende legislatuur bevat, heeft de Raad het nuttig geacht prioritaire aanbevelingen te formuleren ter attentie van de politieke verantwoordelijken van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het resultaat van deze analyse is verwoord in concrete operationele en prioritaire doelstellingen /acties inzake de aandachtspunten Geweld, Tewerkstelling en Mobiliteit.

De Raad dringt aan op de noodzaak om evaluatie-indicatoren op te stellen, te meten welke de impact is van de getroffen maatregelen en deze te verbeteren indien nodig, en de continuïteit van het gelijkekansenbeleid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te verzekeren.

Bijzondere beschouwingen

Aanbevelingen inzake Geweld

(3.2 SD 2) Voorlichtings- en preventiecampagnes

De Raad is van mening dat er bij de Brusselse burgers voorlichtings- en preventiecampagnes over alle vormen van gendergeweld, met een klemtoon op seksueel geweld, gevoerd moeten worden.

De Raad dringt aan op de ontwikkeling van resultaatindicatoren om de campagnes op termijn te kunnen evalueren.

De Raad wenst ook het budget te kennen dat de minister in deze campagnes wil investeren en welke middelen daartoe vrijgemaakt zullen worden.

(3.2 SD 2) Informatiecampagnes

De Raad beveelt aan om informatiecampagnes op te zetten voor slachtoffers van seksueel geweld, met medewerking van alle actoren en diensten die slachtoffers kunnen helpen op persoonlijk (medisch, psychologisch) vlak en/ of om een klacht in te dienen (politie, parket).

De Raad wijst op de noodzaak om bij het eerste onthaal - bij de politie of bij medische bijstand - te zorgen voor een informatiekits die alle informatie over het hulpparcours van het slachtoffer verzamelt, zowel bij de politie en justitie als het medische korps.

De Raad wijst voorts op de noodzaak van een multidisciplinaire aanpak bij de verschillende actoren, met bijzondere aandacht voor fenomenen als decorporalisatie en dissociatie waarmee slachtoffers te maken krijgen en die hun gedrag en verhaal zullen beïnvloeden, met name bij het indienen van een klacht.

(3.2. SD2) Oproepnummer "Geweld"

De Raad beveelt aan een oproepnummer « Geweld » voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te creëren, naar het voorbeeld van het groene nummer voor geweld 1712 in de Vlaamse Gemeenschap en het nummer 0800 30 030 voor de Franse Gemeenschap.

De Raad vraagt dat de personen die voor dat groene nummer werken opgeleid worden om een luisterend oor te bieden aan slachtoffers van verschillende vormen van geweld en dat deze dienst structureel gefinancierd wordt.

(3.2.1. OD1) Financiering en verhoging opvangcapaciteit

De Raad vraagt om de organisaties/diensten die strijden tegen intrafamiliaal geweld financieel te ondersteunen en een structurele oplossing uit te werken op het niveau van de gewesten en gemeenschappen.

Het aantal opvangcentra voor vrouwen en kinderen die het slachtoffer zijn van geweld is onvoldoende. Het is noodzakelijk de opvangcapaciteit te verhogen. De verblijfkosten per dag liggen eveneens te hoog in deze opvangcentra. De financiering moet herdacht worden.

(3.2.2. OD2) Ongewenst gedrag op straat

De Raad beveelt aan om een grotere waakzaamheid aan de dag te leggen voor vrouwen die op straat lastiggevallen worden.

De Raad stelt dat een groot aantal vrouwen zich onveilig voelen wanneer ze zich in de stad verplaatsen, zowel met het openbaar vervoer als tijdens bepaalde uren van de dag of in bepaalde afgelegen en slecht verlichte plaatsen. Het gebruik van de openbare ruimte en de mobiliteit zijn diepgaand gendergebonden en moeten aan een specifieke analyse onderworpen worden.

De Raad is van mening dat intimidatie van vrouwen op straat eveneens in het federaal en regionaal actieplan tegen geweld moet vermeld worden en dat er voldoende financiële middelen moeten aan toegewezen worden. (zie de werkzaamheden en de aanbevelingen van Garance)¹.

(3.2.2.OD2) Stereotypen en cyberseksisme

De Raad beveelt aan om te strijden tegen oversekste reclame die seksistische stereotypen uitdraagt alsook tegen cyberseksisme.

De Raad verwijst naar een good practice in Frankrijk, namelijk de eerste Franse sensibiliseringscampagne over cyberseksisme gericht op jongvolwassenen in de Franse metro's en RER-stations.²

De campagne heeft een verlengstuk op het internet in de vorm van een website en voorziet ook in een pedagogische kit - "stop cybersexisme" die aan alle colleges en lycea in Frankrijk bezorgd werd.

(3.3.1.OD1) Coördinatie

De Raad beveelt aan om zo snel mogelijk een coördinator in dienst te nemen die de werking van de verschillende actoren inzake geweld zal coördineren.

(3.3.3OD3) Genderindicatoren

De Raad beveelt aan om de inspanningen verder te zetten om op alle niveaus (onthaal, politie, medisch) genderindicatoren in te voeren.

1 www.garance.be

2 www.stop-cybersexisme.com

(3.4.3.OD3) Algemene begeleiding van het gevoels- en relationeel leven

De Raad vraagt dat in overleg met de betrokken beleidsniveaus een veralgemeende begeleiding van het gevoels- en relationeel leven, genaamd EVRAS³ (Fédération Wallonie-Bruxelles) en SENSOA⁴ (Vlaamse Gemeenschap), zou plaatsvinden in de scholen en dat hierin het prostitutiegeweld zou worden opgenomen.

(3.4.3.OD3) Vrouwen en mannen uit de prostitutie halen

De Raad is van mening dat begeleidingsplannen onontbeerlijk zijn om vrouwen en mannen uit de prostitutie te halen, in plaats van uitsluitend te focussen op “de overlast” die met prostitutie gepaard gaat.

Aanbevelingen inzake Tewerkstelling

De Raad stelt in de oriëntatienota in het algemeen geen maatregelen vast die gender en non-discriminatie rechtstreeks “viseren en aanpakken”.

Deze problematiek komt aan bod, maar eerder onrechtstreeks in de zin dat meerdere thema’s “de facto” betrekking hebben op vrouwen.

De Raad wenst dat er aandacht wordt geschonken aan de Barometer van de Verenigingen, die regelmatig door de Koning Boudewijnstichting wordt gepubliceerd, die wijst op de impact van de sector op het BBP. Deze publicatie geeft aan dat het overheidsbeleid, voornamelijk met betrekking tot werkgelegenheid, versnipperd is over de verschillende bevoegdheids- en beleidsniveaus.

De Raad wil eveneens dat de wet betreffende gendermainstreaming wordt geoperationaliseerd in de gewestelijke overheidsopdrachten en in alle bevoegdheidssectoren die verband houden met werkgelegenheid.

RNDD (Raad voor Non-Discriminatie en Diversiteit van Actiris)

De Raad voor Gelijkheid tussen Vrouwen en Mannen steunt de activiteiten van de RNDD. Niettemin stelt de Raad voor Gelijkheid tussen Vrouwen en Mannen vast dat de RNDD diversiteit op een transversale wijze benadert en hij wenst een duidelijker te identificeren genderdoelstelling.

ACTIRIS

De Raad juicht de inspanningen toe die het gewest heeft ontwikkeld inzake de kinderopvang en het beleid ten gunste van jonge kinderen via GECO's, wat onontbeerlijk is voor manne-

3 “Education à la vie relationnelle, affective et sexuelle”

4 Vlaams Expertisecentrum voor Seksuele Gezondheid

lijke en vrouwelijke werkzoekenden. Niettemin vestigt het beleid de aandacht op de nieuwe behoeften die kunnen voortkomen uit het hele activeringsbeleid. Een uitgebreid opleidingsaanbod voor mannelijke en vrouwelijke werkzoekenden zal behoeften met zich mee brengen inzake professionele kinderopvang.

De Raad vraagt expliciet dat het inschakelingsbeleid voor jongeren (Youth Guarantee) bovendien absoluut een « genderdimensie » zou bevatten.

De Raad vraagt dat er bij de opstart van het project « Cité des métiers » in Brussel, hierin een genderdimensie met een transversale aanpak zou geïntegreerd worden.

De Raad beveelt proactieve acties aan voor jongeren – vooral jonge meisjes – die niet voldoende geïnformeerd of gemotiveerd zijn om zich in te schrijven bij organisaties die hen toegang tot hun sociale rechten verzekeren (mutualiteiten, werkloosheid, ...). Het is belangrijk dat Actiris jonge schoolverlaters over hun rechten en plichten informeert. Daartoe moet een officieel proces worden uitgewerkt om meisjes en jongens bij het afronden van hun studies op de hoogte te brengen van de noodzaak zich persoonlijk in te schrijven bij organisaties die hun toegang tot sociale rechten verzekeren (mutualiteiten, werkloosheid, enz.).

De Raad stelt de vraag of het eventueel mogelijk zou zijn om alle jongeren vanaf het einde van de leerplicht te contacteren, via de FOD Sociale Zekerheid, en hen uit te leggen dat het noodzakelijk is zich in te schrijven als werkzoekende.

De Raad wenst dat een brief met focus op het belang van de sociale zekerheid voor jonge meisjes en jonge jongens zou verzonden worden, in het kader van de toepassing van artikel 36 (K.B. 25.11.1991).

Voorts wenst de Raad acties te zien ontwikkeld om meer vrouwen in mannelijke beroepen en, omgekeerd, mannen in vrouwelijke beroepen, aan de slag te krijgen. Dat kan gebeuren door een structurele ondersteuning van de daartoe bestemde opleidingen voor vrouwen en mannen. Het is hierbij van belang stereotypen ten gevolge van de sectorsegregatie te vermijden.

De Raad wil de aandacht vestigen op de beroepen (en in het bijzonder vrouwelijke beroepen) waarvan de werkuren flexibel gemaakt werden zonder dat dit absoluut nodig was. Sommige taken zouden in overleg met de betrokken beroepssectoren immers tijdens de dag uitgevoerd kunnen worden, in plaats van buiten de werkuren. Een campagne zoals "Overdag schoonmaken? Dag en nacht verschil!"⁵ sensibiliseert de werkgevers. Deze worden hierdoor uitgenodigd om de schoonmaaktijden van de bureaus overdag te laten plaatsvinden. Zo wordt het werk aantrekkelijker en wordt de werk-vrijetijdsbalans van heel wat vrouwelijke werknemers verbeterd.

De Raad schenkt bijzondere en voortdurende aandacht aan de problematiek van eenouder-

gezinnen, die voor 80% uit vrouwen bestaan. De Raad benadrukt dat het uitzonderlijk moeilijk en soms onmogelijk is voor alleenstaande moeders om werk te zoeken of aan het werk te gaan of een opleiding te volgen zolang de structuren voor de opvang van jonge kinderen of kwetsbare personen voor wie ze moeten zorgen niet collectief worden verzekerd. De Raad pleit voor een verbetering van de opvangstructuren die verbonden zijn de openbare arbeidsbemiddelingsbureaus zodat moeders een opleiding kunnen gaan volgen of een job kunnen vinden in de wetenschap dat hun kind ondertussen professioneel wordt opgevangen.

De Raad is van mening dat de sector van de dienstencheques, die uit overwegend vrouwen bestaat, moet streven naar een betere controle en coördinatie van de arbeidsomstandigheden en de arbeidsuitrusting van de betrokken werkneemsters.

HET BRUSSELS OBSERVATORIUM VOOR DE WERKGELEGENHEID

De Raad wenst dat het Brussels Observatorium voor de Werkgelegenheid wordt aangespoord en ondersteund om regelmatig een volledige en naar gender uitgesplitste statistische balans op te maken op basis van de cijfers van de federale instellingen (RVA, etc.).

SOCIALE BESCHERMING: GEWESTELIJKE IMPACT

Ook al wordt de sociale zekerheid op verschillende beleidsniveaus beheerd, toch pleit de Raad op basis van gewestelijke vaststellingen (naar gender uitgesplitste cijfers over werkloosheid, armoede, huisvesting...) voor een betere sociale bescherming van vrouwen en mannen.

Aanbevelingen inzake Mobiliteit

De Raad merkt in het algemeen op dat de tekst gemeenslachtig geformuleerd moet zijn opdat vrouwen zich net als mannen zouden aangesproken voelen bij het lezen van de tekst.

Algemeen beschouwd komt de transversaliteit van de beleidsintenties om gelijkheid tussen vrouwen en mannen te bewerkstelligen door het overheidsbeleid van het Brussels Gewest ten uitvoer te brengen onvoldoende tot uiting. De Raad herinnert eraan dat de ordonnantie van 29 maart 2012 houdende de integratie van de genderdimensie in de beleidslijnen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ertoe verplicht het principe van de gendermainstreaming toe te passen in alle beleidstakken en in het bestuur van het BHG.

De Raad is erover verheugd dat de voorrang aan alternatieven voor de wagen tot de voorgestelde maatregelen blijkt te behoren, maar stelt zich vragen bij de beoogde systematisering om de doelstellingen inzake gelijkheid tussen vrouwen en mannen hierin op te nemen. De Raad stelt zich ook vragen bij de budgetten, de middelen en de planning van deze maatregelen gezien de kleinere begrotingsenveloppe die aan het gelijkheidskansenbeleid werd toegekend.

Voor elke beleidsmaatregel die op het vlak van mobiliteit en toegankelijkheid beslist wordt, moet er toegelicht worden hoe ze de gelijkheid tussen vrouwen en mannen verbetert, zowel op het niveau van de gegevens (genderindicatoren en statistieken opgesplitst naar geslacht), de doelstellingen (aan de hand van een combinatie van doelstellingen m.b.t. mobiliteit en maatschappelijke emancipatie), de evaluatiewijzen als wat betreft de aangewende middelen.

Naast het belang van de evaluatie van de genderintegratie in het mobiliteitsbeleid, vestigt de Raad de aandacht op het belang van de uitwerking en het opsporen van good practices.⁶

Wat de intenties op het vlak van de diverse weginrichtingen betreft, stelt de Raad zich vragen bij het nut

van de verdere opdeling van de openbare ruimte volgens het type weggebruiker en weggebruikster in plaats van de openbare ruimte op dusdanige wijze in te richten dat men een “pacificering” van alle verplaatsingswijzen verkrijgt. Dit beleid van “pacificering van de openbare ruimte” wordt in verschillende Europese steden toegepast. De Raad beveelt aan waarnemingen uit te voeren met betrekking tot deze inrichtingen om de openbare ruimte te pacificeren, ook « shared spaces » genoemd, ten behoeve van de betrokken gewestelijke diensten en beleidsverantwoordelijken, mits hierbij de mogelijkheid te laten om in bepaalde openbare ruimten één enkele vervoersmogelijkheid te bevoordelen (bv. fiets , bus)

De Raad is van mening dat, opdat de raadplegingsprocessen m.b.t. de mobiliteitsprojecten op efficiënte wijze zouden verlopen, de gewestelijke overheid moet waken over een evenwichtige samenstelling vrouwen/mannen van de ermee belaste organen en de Brusselse gemeenten moet aanzetten tot de goedkeuring en uitvoering van het Europees charter voor gelijkheid van vrouwen en mannen op lokaal vlak.⁷

Wat betreft de projecten die in contact met de stedenbouwkundige en architecturale studie-bureaus voor het Brussels Gewest uitgevoerd worden, herinnert de Raad aan de verplichting om systematisch de genderbenadering op te nemen en de genderdimensie te integreren in de aanbestedingsprocedures voor overheidsopdrachten, overeenkomstig artikel 3, 3^o van de ordonnantie van 29 maart 2012 houdende de integratie van de genderdimensie in de beleidslijnen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De Raad roept op om de aanbevelingen van het Instituut voor Gelijkheid van vrouwen en mannen terzake te volgen.⁸

Wat de inleidende tekst betreft, beveelt de Raad aan “het onveiligheidsgevoel” toe te voegen

6 www.charter-equality.eu/good-practices/responsabilite-democratique-en.html

7 Het Brussels Gewest is het best vertegenwoordigd met volgende gemeenten: Anderlecht, Brussel-Stad, Etterbeek, Evere, Elsene, Sint-Joost-ten-Node en Sint-Lambrechts-Woluwe.

8 Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, *Gelijke kansen voor vrouwen en mannen in overheidsopdrachten, handleiding*, Brussel, IGVM, 2008. De Raad vermeldt eveneens: Vlaamse Overheid, *Leidraad voor de integratie van sociale criteria in overheidsopdrachten: Naar 100% integrale duurzaamheid tegen 2020*, Brussel, Vlaamse Overheid, 2012.

aan de zin "... de gezelligheid, de veiligheid te verbeteren". De werkzaamheden van de vrouwenverenigingen hebben immers aangetoond dat het onveiligheidsgevoel van vrouwen in de openbare ruimte veel groter is dan dat van mannen en in verhouding tot de reële risico's buitensporig is. Daar moet rekening mee gehouden worden als men wil dat vrouwen zich, ongeacht het tijdstip en de locatie, in het openbaar even veilig voelen als mannen.

SD 1. De actieve modi promoten. SD1.1. De fiets

In het luik "Sensibilisering en communicatie" is er sprake van "de doelgroepen bereiken". De Raad beveelt aan dat de doelgroep "vrouwen" duidelijk vermeld en beoogd zou worden. Slechts een derde van de geregistreerde fietsers in het BHG behoort immers tot het vrouwelijke geslacht. Voor een geslaagde sensibilisering en communicatie moeten de redenen achter dit verschillend gebruik van mannen en vrouwen via een gendergevoelige en intersectionale benadering onderzocht worden. Het is noodzakelijk inzake communicatie en sensibilisering gender- KPI's te ontwikkelen.

SD1.2. Stappen

De Raad merkt op dat de acties die worden beoogd om stappen te bevorderen intermodaliteitsdoelstellingen moeten bevatten om verplaatsingen te voet op te nemen in het net van alternatieven voor de auto (bv. woonblokken, sociale woningen, enz. naar de openbaarvervoerhaltes).

SD2. Het openbaar vervoer ontwikkelen

De Raad is verheugd dat in de "strategische acties" duidelijk vooropgesteld wordt dat de overstappen in de openbaarvervoervoorzieningen geëvalueerd zullen worden, maar raadt aan dat de doelstellingen die erop betrekking hebben uitgebreid zouden worden naar de vermindering van het aantal overstappen, want deze overstappen zijn vooral voor vrouwen een obstakel (meer vrouwelijke gebruikers, vrouwen zijn vaker vergezeld van kinderen en/of kinderwagen en/of boodschappentassen).⁹

Wat het "ondergrondse net" betreft, vraagt de Raad een combinatie van technologische controle-apparatuur en de aanwezigheid van voldoende personen en animatie, om het welzijnsgevoel van gebruikers en gebruiksters te verhogen.

Wat het "volledige net" betreft, vraagt de Raad verduidelijking van de middelen die beoogd worden om "de veiligheid te verbeteren" en wenst dat in de nota verwezen wordt naar de aanbevelingen die de vereniging "Garance" geformuleerd heeft naar aanleiding van het terreinonderzoek dat deze in 2012 samen met een aantal vrouwengroepen voor het Brussels

Hoofdstedelijk Gewest verricht heeft.¹⁰

Wat betreft de werkzaamheden die gepland zijn om het tramaanbod uit te breiden, vestigt de Raad de aandacht op het gevaar van eigen beddingen in het midden van de rijweg, die het risico op ongevallen vergroten voor personen die moeite hebben om zich te verplaatsen (vrouwen met kinderen of boodschappentassen, bejaarden, personen met een handicap, enz.) wanneer ze zich naar het voetpad begeven. De Raad beklemtoont het belang van een vormigheid en veilige voorzieningen aan oversteekplaatsen.

Wat de “ontwikkeling van het spoorwegennet” betreft, wijst de Raad erop dat de aanleg van meer en grotere autoparkings zal resulteren in een toename van afgelegde plaatsen die het onveiligheidsgevoel vergroten van voetgangers die alleen zijn. Hieraan moet dus de noodzakelijke aandacht besteed worden zodat deze plaatsen geen onveiligheidsgevoel veroorzaken.¹¹

SD3.3. Tarifiering van de infrastructuur

Sociale mobiliteit hangt in grote mate af van fysieke mobiliteit en verplaatsingsonderzoeken tonen aan dat vrouwen meer geneigd zijn om dichtbij huis en hun kinderen te blijven, soms ten koste van hun professionele carrière. De Raad juicht de tarifieringsinspanningen van de MIVB toe die reeds ingevoerd werden ten gunste van personen die afhankelijk zijn van het OCMW en werkzoekenden die een opleiding volgen bij Bruxelles-Formation. De Raad moedigt een verdere reflectie aan over een enig ticket dat geldig is voor alle verplaatsingen op alle lijnen van het openbaar vervoer en over de automatisering van een preferentieel tarief voor alle personen met een zwak inkomen.¹²

SD3.5. Informeren over en sensibiliseren voor alternatieven voor de wagen

De Raad wijst erop dat evaluaties, campagnes en communicatie de genderdimensie moeten integreren om zowel vrouwen als mannen te bereiken en erbij te betrekken.

SD5. Kwaliteitsvolle, veilige, praktische en gezellige wegen en openbare ruimten ontwikkelen.

Wat de inrichtingsprojecten in de openbare ruimte van het Gewest betreft, beveelt de Raad

10 www.garance.be

11 www.besafe.be

12 In het Brussels Gewest vertegenwoordigen vrouwen 54% van het aantal (equivalent) leefloongerechtigden. Heel wat vrouwen met een leefloon (of equivalent) zijn gezinshoofd (en hebben dus minstens 1 kind jonger dan 18 jaar ten laste). Niet minder dan 41,8% van de vrouwen met een leefloon heeft een gezin ten laste; 30,1% heeft de status van samenwonende en 28,2% is alleenstaand. Van de mannen met een leefloon heeft slechts 12% een gezin ten laste; 35,6% is samenwonend en de meesten zijn alleenstaand (52,2%) (Observatorium voor gezondheid en welzijn van Brussel, *Vrouwen, bestaansonzekerheid en armoede in het Brussels Gewest*, Brussel, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, 2014, p.22.

aan dat er in de nota verwezen wordt naar de aanbevelingen die de vereniging “Garance” geformuleerd heeft naar aanleiding van het terreinonderzoek dat ze samen met een aantal vrouwengroepen voor de MIVB en voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verricht heeft.

SD7. Informatie en realtime beheer van de mobiliteit

De kwantitatieve gegevens die regelmatig verzameld worden voor de « mobiliteitsbarometers » in het Brussels Gewest zijn nog vaak niet uitgesplitst naar geslacht (behalve een aantal uitzonderingen zoals de fietsersgegevens, de ongevalgegevens). De statistische gegevens moeten voor alle ingezamelde informatie systematisch naar geslacht worden uitgesplitst (tellingen op het terrein, enquêtes, externe enquêtes zoals de federale BELDAM-enquête).

De Raad herinnert eraan dat voor een optimale implementering van gendermainstreaming alle Brusselse overheidsdiensten genderindicatoren moeten ontwikkelen en naar geslacht uitgesplitste statistieken moeten opstellen. De Raad roept op tot good governance inzake statistieken, met name door de verschillende bronnen samen te brengen in één contactpunt, nl. het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA)¹³.

13 Kalenga-Mpala R., “Gender en statistieken in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest”, in *Focus* nr.4, Brussel, IBSA, mei 2014. <http://www.bisa.irisnet.be/bestanden/publicaties/focus-van-het-bisa/FOCUS-4-NL-final.pdf>